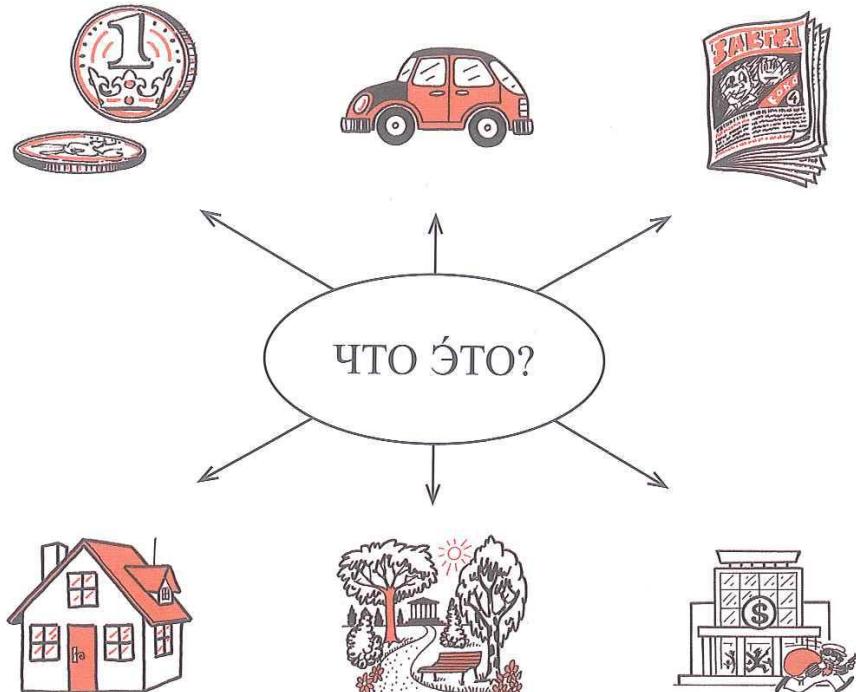

9. Pamatujete si slovíčka? Odpovězte na otázku ЧТО ЭТО?/СО JE TO?

! Nezapomeňte, že v ruském slově **что** se č vyslovuje jako ш [što]!

Pokuste se přečíst ruské říkanky:

У Cáшкы в кармáшке шíшкы и шáшки.

У Ивáшки рубáшка, у рубáшки кармáшки.

Делá отličnýno, kák obýčnýno

ЧТО? ГДЕ? КОГДА?

3

Часть А

Naučte se následující slovíčka:

047 L03_A01

- Б** бесéдовали (они) – povídali si, povídaly si
библиотéка, -и ž – knihovna
 - В** вéчером – večer *přisl.*
вмéсте – spolu
внúчка, -и ž – vnučka
всегдá – vždy
вчérá – včera
 - Г** где – kde
говорíли – mluvili, mluvily
городскóй, -áя, -óе, -íе – městský
 - Д** дéвушка, -и ž – dívka, slečna
дéтство, -а s (с дéтства) – dětství (z dětství, od mlada)
дорогóй, -áя, -óе, -íе – dráhy
дóчка, -и ž – dcera
дрýжба, -ы ž – přátelství
 - Ж** ждáть (жду, ждёшь, ждут) – čekat (čekám, čekáš, čekají)
живýt – žijí
 - З** зáвтра – zítra
здесь – tady, zde
знакомы (они знакомы) – znají se
 - И** идéя, -éи ž – nápad, myšlenka
извинíte – promiňte (při vykání)
истóрия, -ии ž – příběh *zde*
 - К** кáждый, -ая, -oe, -ые – každý
как – jak
- клуб, -а m (в клúбe) – klub (v klubu)
книга, -и ž mn. книгы, книг – kniha
когда – kdy
конфéта, -ы ž – bonbón, cukrovinka
Л лимóн, -а m – cítrón
литератúra, -ы ž – literatura
лицó, -á s – obličej
люди, -éй mn. – lidé
- М** маленький, -ая, -oe, -ие – malý
медсестrá, -ы ž – zdravotní sestra,
ошéтovatelka
молодóй, -áя, -óе, -íе – mladý
мяч, -á m – míč
- Н** неразлúчный, -ая, -oe, -ые – nerozlučný
ноутбúk, -а m [no] – notebook
- О** окнó, -á s – okno
отličnýno – výborně
- П** пárень, -рия m – chlapec, kluk, přítel
писátel, -ля m – spisovatel
подrýga, -и ž – kamarádka
почemý – proč
профéсия, -ии ž – povolání, zaměstnání
- Р** рéдко – zřídka
- С** скамéйка, -и ž (на скамéйке) – lavička
(na lavičce)
скóро – brzy
слóво, -а s – slovo

сосед, -а *m* – soused
страна, -ы *ž* – stát, země
сумка, -и *ž* – kabela, taška
театр, -а *m* – divadlo
туристы (много туристов) *mn.* – turisté
 (mnoho turistů)
уже – už
умный, -ая, -ое, -ые – chytrý, moudrý,
 rozumný
фотография, -ии *ž* – fotografie
чай, чая *m* – čaj

час, -а *m* – hodina
человек, -а *m mn.* люди, -еи – člověk
чешский, -ая, -ое, -ие – český
читать (читаю, читаешь, читают) – чист
 (čtu, čteš, čtu)
что – že *spojka zde*
шef, -а *m* – šéf
школа, -ы *ž* – škola
шоколадный, -ая, -ое, -ые – čokoládový
этот – tento
яблоко, -а *s* – jablko

Запомните!

До завтра!
 До свидания!
 Оні влюбились друг в друга.
 Это дружба на всю жизнь.
 Вы не против?
 Это очень хорошая идея.

Zapamatujte si!

Ahoj zítra!
 Na shledanou!
 Zamilovali se do sebe.
 To je přátelství na celý život.
 Nejste proti?
 To je velmi dobrý nápad.

Часть Б

Кто этот молодой человек?

Přečtěte si dvakrát následující text. Dbejte na správnou výslovnost.
 Poté si text poslechněte na nahrávce a znova ještě jednou přečtěte:

048 L03_A02

Вот две девушки на фотографии – Марына и Нина. Они знакомы уже с детства, и каждый день они вместе. Марына и Нина – неразлучные подруги, и всем ясно, что такая дружба на всю жизнь. Марына вчера вечером была у подруги, и как всегда они пили чай с лимоном и шоколадными конфетами и долго-долго говорили. О чём же так долго беседовали эти девушки? Нина влюбилась! Кто же этот молодой человек? Её зовут Егор. Он учитель литературы в городской школе.

Нина в первый раз увидела Егора в парке. Он сидел на скамейке и читал книгу...

Н: Извините, а что это у вас?
 Е: Это Александр Сергеевич Пушкин. Русская классика. А вы читали Пушкина?
 Н: Да, читала. Я знаю Пушкина. Это очень хороший писатель. А у вас много книг?
 Е: О да! У меня дома маленькая библиотека. Я учитель литературы...
 Меня зовут Егор. А вас?
 Н: А меня – Нина. Я медсестра.
 Е: Какое красивое у вас имя и какая хорошая у вас профессия!
 Н: Спасибо, Егор, за комплимент. Знаете, а я редко читаю книги.
 Е: Да? А вы часто здесь бываете?
 Н: Я здесь каждый день.
 Е: Отлично! Теперь мы с вами будем читать книги. Вы не против?
 Н: Нет. Это очень хорошая идея!
 Е: Завтра я буду ждать вас здесь в два часа.
 Н: Хорошо. До завтра!
 Е: До свидания!

Вот так они читали Пушкина, Шекспира, Эрбена... Читали, читали и влюбились друг в друга! Вот такая у Нины история...

Výklad:

1. **Долго-долго**: dvě stejná slova napsána přes spojovník se v ruštině objevují při zdůraznění: **moc dlouho, hodně dlouho** apod.
2. Slovo **медсестра** je zkrácená podoba slovního spojení **медицинская сестра**. Takové zkratky jsou v ruštině velmi časté a slouží zejména k rychlejší komunikaci.
3. Větě **Это Александр Сергеевич Пушкин** v češtině odpovídá věta **To je Alexandr Sergejevič Puškin.** Sergejevič je tzv. **отчество** neboli jméno po otci. **Имя** (кřestní jméno) – Александър, **отчество** (jméno po otci) – Сергеевич, фамилия (příjmení) – Пушкин. Отчество se tvoří od křestního jména otce (Петр, Сергей) nejčastěji příponami: **-ович/-евич** pro mužský rod (Петрович/Сергеевич) a **-овна/-евна** pro ženský rod (Петровна/Сергеевна). Jméno po otci (отчество) ve spojení s křestním jménem (имя) se používá v úředních dokumentech a také při oslovení (викани) osobě nadřízené nebo starší.
4. Před spojkou **что** se vždy v ruštině **пиše** čárka (Марына и Нина неразлучные подруги, и всем ясно, что такая дружба на всю жизнь).
5. Ve slově **ноутбук** si první samohláska zachovává svoji kvalitu [но], i když není v přizvučné pozici.

Infinitiv ruských sloves

В рутинѣ знаем три концовки infinitivu. Прозатимъ си паматуйте, що нејчастѣйшимъ законченіемъ infinitivu je **-ть**. Въводнімъ тексту ѿзмѣнили съ нѣколика словесъ въ минулѣмъ часѣ: **они пили, они бесѣдовали, они говорили, она увидела, он читал, он сидѣл, она была**. Infinitivnimi tvary těchto sloves jsou: **пить/pít, беседовать/rozmlouvat, mluvit, povídat si, говорить/mluvit, (у)видеть/(u)vidět, читать/císt, сидеть/sedět, быть/být.**

Minulý čas

Minulý čas se tvoří odtržením koncovky **-ть** a přidáním koncovek **-л, -ла, -ло, -ли**. Tvoření minulého času v ruštině je tedy velmi podobné češtině. Nezapomeňte ale, že ve 3. osobě množného čísla existuje pouze jedna koncovka **-ли**, a to pro **всехны роды!**

я, ты, он читал	мы читали
она читала	вы читали
они читали	они читали

Pamatujte:

читал	-Л
читала	-ЛА
читало	-ЛО
читали	-ЛИ

! Koncovka **-ли** platí v množném čísle pro **всехны роды!**

1. Utvořte všechny tvary minulého času u následujících sloves: **беседовать, говорить, сидеть, писать, (у)видеть.** U těchto sloves je stálý přízvuk!

2. Slovesa v závorkách napište v minulém čase. Celé cvičení napište psací azbukou:

1. Пушкин и Шекспир (писать) хорошие книги. 2. Мама и сестра долго (беседовать).
 3. Где он вчера (быть)? 4. Вы уже (видеть) нашего соседа? 5. Папа (пить) чай с лимоном.
 6. Учитель (говорить) о литературе. 7. Анна с Максимом (быть) в городском театре.
 8. О чём вы (говорить)? 9. Она (читать) только новые книги. 10. Ты уже (говорить)
 с братом? 11. Кто (писать) это слово? 12. Молодой человек (сидеть) на скамейке.
 13. Я (увидеть) Егора в парке. 14. Чешские туристы (читать) русские журналы.

3. Tvořte věty podle vzoru:

Словачка долго говорила. → И словак долго говорил.

1. Дочка читала чешский журнал. 2. Русский говорил о Москве. 3. Сестра писала о нас.
 4. Словакка беседовала с подругой. 5. Мама видела Егора. 6. Он сидел в машине.

049 L03_A03

Intonace otázek a odpovědi

U tázacích vět v ruštině hraje hlavní roli **intonace**. Ruská tázací věta je charakteristická tím, že klade důraz na **nejdůležitější slovo** v otázce nebo na **tázací slovo**. Pozorně si přečtěte uvedené příklady, poté si je poslechněte na nahrávce.

a) Intonace otázek s tázacím slovem

(s tímto typem otázek jsme se již seznámili)

Tázacím slovem rozumíme tázací zájmena – např.: кто, где, что, как apod. Tázací slova mají už svůj „vlastní“ důraz.

Где он?	Что с нами?
Где Максим?	Как у Максима?

Zapamatujte si nejčastější ruská tázací zájmena a jejich české ekvivalenty:
кто/kdo, что/co, где/kde, когда/kdy, как/jak, почем/y, зачем/proč, сколько/kolik

б) Intonace otázek bez tázacího slova

Češtině i ruštině jsou vlastní také otázky bez tázacího slova. Pokud v ruštině klademe důraz (nejdůležitější slovo) na viceslabičné slovo, potom tento důraz nese přízvučná slabika.

Srovnejte i postavení slova ve větě (ptáme se na **скоро**):

050 L03_A04

Мы будем дома **скоро**?
Мы будем **скоро** дома?
Мы **скоро** будем дома?

Tón zvyšujeme na přízvučné slabice, poté hlas opět klesá do hlubší polohy a stejně hlubokým tónem vyslovíme zbytek slova či celé věty.

Pokud je slovo, na které se ptáme, jednoslabičné, leží hlavní důraz na něm. Platí zde stejná pravidla jako u viceslabičných slov. Hlas zvýšíme u slova, na které se ptáme. Pokud se toto slovo nachází uprostřed věty či na začátku, intonace po tomto slově klesá a je stejná pro celý zbytek věty.

Pamatujte, že na **intonaci v otázce závisí i odpověď**. Poslechněte si následující příklady a všimněte si, na které slovo se ptáme. Srovnejte odpovědi:

051 L03_A05

Ваш сын живёт в Чехии?

Да, мой сын живёт в Чехии.
Нет, его сын живёт в Чехии.

Ваш сын живёт в Чехии?

Да, мой сын живёт в Чехии.
Нет, мой сестра живёт в Чехии.

Ваш сын живёт в Чехии?

Да, мой сын живёт в Чехии.
Нет, мой сын не живёт в Чехии.

Ваш сын живёт в Чехии?

Да, мой сын живёт в Чехии.
Нет, мой сын живёт в Словакии.

Intonace následné odpovědi:

Intonace odpovědi je charakteristická **klesnutím hlasu** do co nejnižší polohy. Můžeme odpovídat (pokud je to možné) pouze částicemi da/нет, nebo slovem z otázky či celou větou.

Pozorujte:

Мы будем <i>скоро</i> дома?	1. Да. 2. Да, скоро. 3. Да, скоро, 4. Нет.	Všechny odpovědi mají klesavou intonaci!
-----------------------------	--	---

4. Přečtěte si otázky a odpovězte na ně. Při čtení dbejte na správnou intonaci.

V odpověďích vycházejte z úvodního textu. Poté si tázací věty poslechněte se správnou intonací:

052 L03_A06

1. Кто на фотографии?
2. Какая профессия у Нины?
3. Что пили девушки вчера?
4. О ком они говорили?
5. Какая профессия у Егора?
6. Где Нина увидела Егора в первый раз?
7. Что читал Егор?
8. Как зовут автора книги?
9. Где часто бывает Нина?
10. Когда Егор будет ждать Нину?

Skloňování zájmen кто/kdo, что/co

1.	кто	что
2.	кого	чего
3.	кому	чему
4.	кого	что
6.	о ком	о чём
7.	кем	чем

Ve 2. a 4. pádu se г (кого, чего) čte jako [v].

5. Tvořte otázky podle vzoru. Ptejte se na slova a slovní spojení označená kurzívou pomocí zájmen *кто*, *что*. Dbejte na správnou intonaci.

Výslovnost si ověřte na nahrávce:

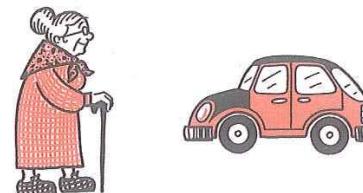

053 L03_A07

Они были в театре без нас. → Без *кого* они были в театре?

1. Александр в пárke с подругой.
2. На улице мы видели Максима.
3. У Лены здесь дом.
4. Они говорили о друге Марка.
5. Нина пила чай с шоколадными конфетами.
6. Мы

дали книгу Ивану. 7. Тамара далá дочке новый мяч. 8. Мама была с дочкой. 9. Он говорил с шефом. 10. В клу́бе был Стас без подруги.

6. K jednotlivým obrázkům přiřaďte ruská slovíčka:

книга, бáбушка, машина, собáка, кóшка, Амéрика, крóna, чéшка, шkóla

Všimněte si, že všechna slova z 6. cvičení jsou ženského rodu.

Skloňování podstatných jmen rodu ženského zakončených na -a v jednotném čísle

1.	2.	3.	4.	6.	7.
шкóла	шкóлы	шкóле	шкóлу	о шкóле	шкóлой
собáка	собáки	собáке	собáку	о собáке	собáкой

Nezapomeňte, že se po ruských písmenech к, г, х píše pouze и!

7. Následující slova vyskloňujte podle uvedeného vzoru:

книга, бáбушка, машýна, кóшка, Амéрика, крóна, чéшка

8. Podstatná jména v závorkách dejte do správného tvaru:

1. К + 3. р. (сестрá, дéвушка, вnýcka, Kátя, Hýna) 2. Без + 2.р. (сýмка, собáka, дóчка, кóшка, крóna) 3. В + 6. р. (Прága, машýна, Москвá, странá, кни́га) 4. С + 7. р. (кóшка, Галýна, дéвушка, бáбушка, кни́га) 5. Из + 2. р. (машýна, Москвá, кни́га, шкóla, Прága) 6. О + 6. р. (крóna, Hýna, máma, Прága, кóшка).

9. Podstatná jména v závorkách dejte do správného tvaru:

1. Вíktor – учитель (литератýra). 2. В (Прága) mnógo turýstov. 3. Вчera мы были у (бáбушka). 4. Máma dalá сыну (конфéta). 5. В (сýmka) нóvyj журnál. 6. Вы ужé вídeli (Másha) и (дévushka Hýna)? 7. Онý dólgo говорýli o (пробléma). 8. Молодój человék сидél на (скамéjka). 9. В teátre онý býli c (подrýga). 10. Как зовýt (medsestrá)?

Часть В

Наш ýли náša?

- Přečtete si následující věty a napište je psací azbukou. Poté si je poslechnete na nahrávce a znovu přečtete:

054 L03_A08

Нáша дóčka хорошо знает Прágu. У náшey дóčki náša собáka Жýčka. Наш сын читáet кни́ги. Нáша бáбушка Галýna в Москvá. Из Москvá тóже ваш друг Борýs. Но вáша подrýga Джýlia из Амéрики. Ваш друг Максým с Украíny? Да, наш друг с Украíny.

Но вáша подrýga из Прági. Кто éто? Эto náša Ánna. Подrýga náshéj Ánnы – Иryna. Oná в shkóle. В náshéj shkóle tóže syn Ánnы. Ймя сýna Ánnы – Pëtr. У náshégo Petrá собáka Shárik. Shárik bolšoý, a náša kóška málénkaya.

Skloňování zájmen náša/naše, váša/vaše (ženský rod)

1.	náša	váša
2.	náshéj	váshéj
3.	náshéj	váshéj
4.	nášu	vášu
6.	о náshéj	о váshéj
7.	náshéj	váshéj

2. Doplňte správný tvar zájmen náša a váša podle vzoru:

к dóčke и сестré → к náshéj dóčke и váshéj сестré

1. с шkóloy и машýnou 2. без собáki и kóshki 3. о Москvé и Прáge 4. к сестré и vñuchke 5. в машýne и shkóle 6. без ýúlicy и straný 7. в Прáte и Москvé 8. с krónou и kopéjkoj 9. о máme и bábushke 10. к собáke и kóshke 11. из shkóly и машýny 12. с vñúckou и bábushkou 13. о kopéjke и króne 14. к сестré и máme

3. Odpovídejte na otázky podle vzoru:

С кем? – (нáša Hýna) → С náshéj Hýnoj.

1. О kóm? – (náša sestrá) 2. Без kogó? – (váša bábushka) 3. Komý? – (náša máma) 4. С kem? – (váša dóčka) 5. Komý? – (náša собáka) 6. О kóm? – (váša Marýna) 7. С kem? – (náša vñúckou Ánna) 8. Без kogó? – (váša kóshka Máška)

4. Zopakujte si skloňování podst. jmen rodu muž. a přivlast. zájmen nai, vau. Odpovídejte na otázky podle vzoru:

С кем? – (náši Mákým) → С nášim Mákýmom.

1. Komý? – (váš syn) 2. О чём? – (náš teátr) 3. С kem? – (váš vñuk) 4. Без chégo? – (náš noutbúk) 5. О kóm? – (váš syn) 6. Komý? – (náš Márk) 7. К chémý? – (váš klub) 8. Без kogó? – (náš brat Báclav) 9. О чём? – (váš gýrod) 10. Без kogó? – (náš Víktor) 11. С chém? – (váš журnál) 12. С kem? – (náš druh Stas) 13. О kóm? – (váš Iván) 14. Без chégo? – (náš komplímént)

5. Tvořte věty se slovesem *mít* podle vzoru:

→ *наша мама – красивые глаза* → У *нашей мамы красивые глаза*.

1. наш друг – новый дом
2. вা�ша сестра – хорошая сумка
3. брат Иван – дорогой скейтборд
4. ваш сосед – старая машина
5. наша дочка – много проблем
6. Катя – две короны
7. ваш внук – кукла Маша
8. Стас – красивая девочка
9. наша бабушка – большой сад
10. Марк и Ирина – умный сын

6. Slovní spojení v závorkách dejte do správného tvaru:

1. В (наша страна) много красивых городов.
2. Мы дали (ваш сын и ваша дочка) шоколадные конфеты.
3. В (театр) они были с (наш друг и ваша сестра).
4. Он говорил о (наша проблема).
5. У (ваш брат) новая машина.
6. Он был там с (девушка Лена).
7. В (Москва) живут русские, в (Прага) – чехи, а в (Братислава) – словаики.
8. В (наш журнал) писали о (ваш город).

Přídavná jména tvrdá v 1. pádu

Zapamatujte si koncovky tvrdých přídavných jmen pro všechny rody v prvním pádu:

Mužský rod	Ženský rod	Střední rod	Množné číslo
новый дом	новая машина	новое кино	новые журналы
молодой человек	молодая девочка	молодое лицо	молодые люди

7. Přiřaďte přídavná jména k podstatným jménům. Tvořte věty podle vzoru:

новый – книга → Это новая книга.

хороший, новый, большой, красивый, шоколадный, городской, молодой, маленький, старый, неразличимый, умный, русский, чешский
школа, человек, конфеты, окно, подруги, ноутбук, детство, туристы, банк, кино, история, лодки, скамейка

8. Přeložte:

1. мэстскé divadlo
2. dobrý nápad
3. česká koruna
4. malé okno
5. čokoládové bonbóny
6. ruská literatura
7. stará banka
8. dobré dětství
9. mladí lidé
10. nový učitel
11. chytrý syn
12. ruské město
13. nový skateboard
14. velká knihovna
15. hezký obličeje
16. nerozlučné kamarádky
17. stará lavička
18. české auto
19. dobrá taška
20. hezká dívka

9. Přeložte:

1. Ve vašem městě je divadlo.
2. O čem mluvily dívky?
3. Nina má hezké oči.
4. Náš kamarád Maxim má nové auto.
5. Zamilovali se do sebe.
6. Aleksandr četl v parku knihu.
7. Moje maminka je doma.
8. Lena má malý notebook.
9. Odkud je Václav? Z Ameriky?
10. Galina je z Ruska, z Moskvy.
11. Je to přátelství na celý život.
12. Ahoj, jak se máš? – Ujde to.
13. Dobrý večer!
14. Ivane, kde jsi?
15. Kde je náš ruský časopis?
16. Jaká je vaše profese? – Jsem učitel literatury.
17. Naše kamarádka Irena je sestřička.
18. Máme české auto.
19. Děkuji za kompliment.
20. Mám doma malou knihovnu.
21. Na shledanou.
22. Náš syn má psa a vaše dcera má kočku.
23. To je velice chytrý člověk.
24. Seděli jsme na lavičce a povídali si.
25. Máte hezké jméno.
26. Naše rodina je velká.
27. Kdo je tento mladík?
28. To je dobrý nápad.
29. Anna je ve škole.
30. Pili jsme čaj s citronem.

Přečtěte ruské přísluvky. Znáte český ekvivalent?

Яблоко от яблони недалеко падает.

